

Åländska villkor för ekologisk certifiering

FÖR ALLA EKOLOGISKA AKTÖRER

Dnr: ÅLR 2023/1310

Datum: 20.2.2023

PB 1060, AX-22111 Mariehamn

registrator@regeringen.ax

+358 18 25 000

www.regeringen.ax

Innehållsförteckning

1 Ekoplan	4
1.1 Verifikat och beskrivning av produkternas spårbarhet.....	5
1.2 Bokföringskrav och hur bokföringen beskrivs i ekoplanen	6
1.3 Minimikrav på ekoplanen.....	6
2 Bokföringskrav för primärproduktionsenheter	10
2.1 Lager- eller produktbokföring.....	10
2.2 Balansen i lagerbokföringen	11
3 Transport och märkning av produkter under transport.....	12
3.1. Huvudregeln för transporter	12
3.2 Transport av produkter oförseglade förpackningar eller behållare	12
3.3 Följedokument för transport.....	12
3.4 Partikod på förpackningen eller i följedokumentet.....	13
3.5 Samtidig transport av ekologiska och konventionella produkter till en beredningsenhet.....	13
3.6 Mottagning av produkter efter transport.....	13
4 Lagring.....	15
4.1 Lagring på en ekologisk gård	15
4.2 Lagring av ekologiska produkter utanför den ekologiska produktionsenheten.....	15
4.3 Frakttorkning eller lagring för någon annans räkning.....	15
4.4 Hyrning av lager, andra produktionsanläggningar och produktionsställen	16
4.5 Lagring hos tillverkaren.....	16
4.6 Hantering av produkter i lager.....	17
4.7 Rengöring och desinfektion av lager.....	17
4.8 Lagerbokföring	17
5 Ekologisk verksamhet på entreprenad.....	18
5.1 Kontroll av underleverantörer.....	18
5.2 Uppgifter om entreprenader som ska ingå i ekoplanen.....	18
5.3 Bokföring av entreprenader	19
5.4 Kontroll av entreprenadverksamhet.....	19
6 Märkning	21
6.1 Allmänt om användning av uttryck som hänvisar till ekologisk produktion	21
6.1.1 Hänvisningar till ekologisk produktion på produkter utanför tillämpningsområdet.....	22
6.1.2 Det är förbjudet att använda vilseledande uttryck	22

6.1.3 Varumärken	22
6.2 Förpackningspåskrifter	23
6.2.1 Varubeteckning för obearbetade ekologiska livsmedel	23
6.2.2 Varubeteckning för bearbetade ekologiska livsmedel	23
6.2.3 Begränsningar och förbud gällande varubeteckningen	24
6.2.4 Ekouttryck i obearbetade ekologiska livsmedels ingrediensförteckning	24
6.2.5 Ekouttryck i bearbetade ekologiska livsmedels ingrediensförteckning	24
6.2.6 Konventionella livsmedel som innehåller ekologiska ingredienser	24
6.3 Obligatoriska märkningar i samband med uttryck om ekologisk produktion	25
6.3.1 Kontrollmyndighetens kodnummer	25
6.4 Obligatoriska märkningar på konsumentförpackningar	26
6.4.1 EU:s ekomärke	26
6.4.2 Produktionsområdet för råvaror av jordbruksursprung	27
6.5 Förpackningspåskrifter som syftar på ekologisk produktion för konventionella produkter som innehåller ekologiska ingredienser	28
6.5.1 Produkter från jakt på vilda djur och fiske	28
6.5.2 Icke-ekologiska produkter som innehåller ekologiska ingredienser	28
6.5.3 Växtprodukter från produktion under omställning	29
6.6 Valfria märkningar	30
6.7 Sammanfattning av hänvisningar till ekologisk produktion i förpackningspåskrifter	30

Alla aktörer i den ekologiska kedjan följer samma regler enligt EU:s förordning om ekologisk produktion. Genom att uppfylla de gemensamma kraven säkerställer aktörerna i den ekologiska kedjan att konsumenterna kan lita på att de ekologiska produkter de köper är ekologiska. Genom att följa reglerna garanterar aktörerna i den ekologiska kedjan också en rättvis konkurrens. Tillsynen över ekologisk produktion certifierar ekoaktörerna med stöd av EU:s förordning om ekologisk produktion och strävar efter att styra aktörerna mot gemensamma metoder.

EU:s förordning om ekologisk produktion ålägger ekoaktörerna att vidta förebyggande åtgärder och försiktighetsåtgärder i alla skeden av produktionen, beredningen och distributionen. EU:s förordning om ekologisk produktion kräver också att varje aktör har en beskrivning av sin ekologiska verksamhet. Nedan används ordet ekoplan för denna beskrivning.

Tillsynen över ekologisk produktion är alltid efterhandskontroll. Det innebär att inspektörerna under besöken alltid kontrollerar situationen under perioden mellan föregående besök och nuet. Syftet med tillsynen över ekologisk produktion är att säkerställa att varje ekoaktör iakttar EU:s förordning om ekologisk produktion i sin egen verksamhet. Kontrollören av ekologisk produktion jämför ekoplanen med praxis inom den ekologiska verksamheten i samband med kontrollen. För att kontrollen ska gå smidigt krävs att varje aktör i den ekologiska kedjan har beskrivit sin verksamhet så tydligt som möjligt och på ett lättillgängligt sätt sparat alla verifierat och handlingar med anknytning till verksamheten.

1 Ekoplan

PLANERA OCH BESKRIV – GENOMFÖR OCH DOKUMENTERA – PRESENTERA I SAMBAND MED KONTROLLEN

Varje ekoaktör ska planera och beskriva sin egen ekologiska verksamhet innan verksamheten inleds. Till en början ska ekoaktören identifiera eventuella riskområden i sin verksamhet. Med risk i detta sammanhang avses situationer där aktören kan komma att använda felaktiga produktionsmetoder eller där en ekologisk produkt kontamineras eller blandas med konventionella produkter på grund av att det saknas åtgärder för särhållning. Därefter ska aktören planera hur riskerna kan undvikas och i sin verksamhet vidta dessa planerade förebyggande åtgärder.

Vi lever i en miljö som ständigt förändras, så det är också nödvändigt att utvärdera och uppdatera ekoplanen. Ekoaktörerna ska regelbundet utvärdera hur den egna ekoplanen fungerar och bedöma hur tillförlitlig den egna ekologiska verksamheten är. Dessutom ska ekoaktörerna uppdatera sina ekoplaner och verksamheten i enlighet med denna bedömning. Aktören bör också ta reda på vilka förändringar som finns i villkoren för ekologisk produktion och bedöma vad dessa förändringar innebär i den egna verksamheten.

Grundregeln är att varje aktör i den ekologiska kedjan ska försäkra sig om att hen har anskaffat de produktionsinsatser som används i den ekologiska produktionen, såsom förökningsmaterial, djur eller råvaror från en aktör som omfattas av kontrollsystemet för ekologisk produktion eller att en produktionsinsats har beviljats undantag. Varje ekoaktör måste också försäkra sig om att hen i sin produktion eller beredning har använt sig av produktionsmetoder som är tillåtna i ekologisk produktion.

Därför är det viktigt att ekoaktören planerar sin verksamhet på förhand, det vill säga gör upp en beskrivning av sin verksamhet: en ekoplan.

Det ställs olika krav på innehållet i ekoplanen inom varje ekologisk sektor, och därför återkommer vi till dem vid behov i de sektorsspecifika avsnitten i anvisningen.

I ekoplanen ska ingå: en beskrivning av verksamheten och lokalerna samt beskrivningar av anskaffningar, lagring, transporter och mottagningskontroller. Vid behov ingår en beskrivning av åtgärderna för särhållning och rengöring. Dessutom vid behov beskrivningar av beredningen (det vill säga konservering, bearbetning eller annan behandling) samt märkningen och förpackandet av produkterna.

Av ekoplanen ska det också framgå hur aktören ska handla om det uppstår misstanke om att produkten eller en del av den eller aktörens verksamhet inte uppfyller kraven i EU:s förordning om ekologisk produktion. En sådan misstanke kan vara till exempel bristfällig märkning av ekologiska produkter på den produkt eller de dokument som tas emot.

Med tanke på helheten är det viktigt att ekologiska produkter kan spåras genom hela den ekologiska verksamhetskedjan och i olika skeden av varje ekoaktörs verksamhet. Anteckningar om verksamheten samt verifikat ska ingå i bokföringen av den ekologiska produktionen.

I ekoplanen ska ingå en beskrivning av den ekologiska produktens spårbarhet i alla produktionsskeden. I ekoplanen ska också ingå en beskrivning av hur produktflödesbokföringen (inkommande, lagrade, utgående produkter) bildas. I planen beskrivs hur och hur ofta balansräkningen avstäms eller korrigeras, det vill säga hur man beaktar förluster och korrigerar felbedömningar.

Närmare anvisningar om innehållet i ekoplanen hittar du i de sektorsspecifika villkoren.

1.1 Verifikat och beskrivning av produkternas spårbarhet

En ekoaktör måste kunna verifiera alla bokföringsuppgifter som hänför sig till den ekologiska verksamheten: anskaffningar, lager, produktionsprocesser (från odling till beredning), försäljning, även förluster (inklusive produktreklamationer och tillbakadragningar). Särskild vikt läggs vid handlingar när det gäller spårbarheten och granskningen av balansräkningen. Det är viktigt att ekoaktören planerar bokföringen av den ekologiska produktionen och förvaringen av verifikaten så att de är lätt åtkomliga vid de årliga ekokontrollerna och eventuella oanmälda kontroller. Tillsynen över ekologisk produktion är alltid efterhandskontroll. Därför betraktas allt som inte är dokumenterat, det vill säga antecknat, som ogjort ur ekotillsynens perspektiv.

Varje ekologisk produkt måste kunna spåras genom hela produktionskedjan, det vill säga genom alla produktions-, berednings- och distributionsfaser. Därför måste varje ekoaktör planera och beskriva hur produktens spårbarhet säkerställs i aktörens egen verksamhet.

Spårbarhet innebär att en produkt (bearbetad och obearbetad) och dess ursprung måste kunna spåras för alla delar eller råvaror i produkten genom hela produktionskedjan fram till uppfödningen/odlingen av primärprodukten.

När en ekoaktör gör upp ekoplanen ska hen planera hur spårbarheten ska kunna kontrolleras i samband med ekokontrollen i enlighet med följande krav:

1. Inköp: leverantörens namn och adress samt, om annan än leverantören, produktens ägares, säljarens eller exportörens namn och adress
2. Försäljning: mottagarens namn och adress samt, om annan än mottagaren, köparens eller importörens namn och adress
3. Leverantörens certifikat
4. Märkning av ekologiska produkter på eventuellt följedokument och länkning till det parti som transporteras med så kallad ekoförsäkran
5. Partikod som identifierar varan eller produkten

Se Livsmedelsverkets informationsblad

här: https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/tietoa-meista/julkaisut/esitteet/luomu/luomuelintarvikkeiden_jaljitettavyys_sv.pdf.

1.2 Bokföringskrav och hur bokföringen beskrivs i ekoplanen

Ekoaktörer, aktörsgrupper och underleverantörer ska föra bok över de ekologiska funktioner som de har utfört i verksamheten. Ekoaktören ska i sin ekoplan beskriva hur posterna bokförs och hur de kan kontrolleras. Ett centralt tillsynsobjekt i samband med ekokontrollen är aktörens bokföring, genom vilken aktören visar att hen har använt endast produkter som är tillåtna inom ekologisk produktion i sin verksamhet. Med jämna mellanrum ska aktören göra sammanfattningar, balanskalkyler, av bokföringen. Av dessa ska framgå produktionsinsatsernas och de producerade produkternas balans med beaktande av svinn och eventuella bedömningsfel. Syftet med bokföringen är att säkerställa de ekologiska produkternas spårbarhet och göra det möjligt att stämma av mängden ekologiska produkter som kommer till enheten, lagras där och lämnar den.

När en ekoaktör skriver en ekoplan ska hen planera hur balansen kan granskas i samband med en ekokontroll. Mer information om detta finns i de sektorspecifika villkoren.

Uppgifterna ska verifieras med relevanta verifikat, inklusive verifikat från lager- och affärsbokföringen. Handlingarna ska förvaras åtminstone till följande kontrollbesök, om inte något annat följer av annan lagstiftning.

Se Livsmedelsverkets informationsblad

här: https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/tietoa-meista/julkaisut/esitteet/luomu/luomutoimijan_kirjanpito_sv-003.pdf.

1.3 Minimikrav på ekoplanen

Nedan finns det en förteckning över de allmänna grundläggande kraven på innehållet i ekoplanen. Varje aktör ska ha en ekoplan som innehåller åtminstone beskrivningar av verksamheten och lokalerna, anskaffningen och lagren samt spårbarheten, anteckningarna och bokföringen. Dessutom bör aktörens ekoplan innehålla en beskrivning av de åtgärder som ska vidtas vid misstanke om att villkoren för ekologisk produktion inte har iakttagits. I fråga om den övriga verksamheten väljs tillämpliga delar till ekoplanen.

Ålands Landskapsregering har färdiga mallar för [Växtodling](#) och Djurhållning ([nöt](#), [får](#), [biodling](#)).

Beskrivning av verksamheten

Beskrivning av ekologiska funktioner: vem gör vad och var (verksamhetsställena för varje verksamhet) och en beskrivning av de ekologiska produkter som produceras, bereds eller importeras.

- verksamhet:

- växtproduktion
- animalieproduktion
- bereda livsmedel eller foder (konservering, bearbetning, behandling: förpacka, omförpacka, göra märkningar, etikettera) eller
- släppa ut på marknaden (parti- och detaljhandel)
- import från länder utanför EU
- export till länder utanför EU
- när, det vill säga är verksamheten kontinuerlig eller säsongsbunden
- hanteras samma produkter både som ekologiska och konventionella
- förteckning över underleverantörer och deras ekologiska verksamhet
- samt om någon uppgift utförs på entreprenad för en annan ekoaktör.

Beskrivning av lokalerna

- beskrivning av alla lokaler som används för de ekologiska funktionerna: produkt/lokal/verksamhet
- beskrivning av utrustningen som används.

Anskaffning

- beskrivning av hur aktören säkerställer att de ekologiska produkter som hen köper är ekologiska (kontroll av ekologiskt certifikat)
- beskrivning av kontrollen av de anskaffade produktionsinsatsernas lämplighet (till exempel gmo, bestrålning, nanomaterial, råmaterial i gödselafabriken).
- produktförteckning + leverantörer. Informationen ska hållas uppdaterad, så förteckningen över leverantörer kan också föras in i lagerbokföringen.
- beskrivning av försändelsernas mottagningskontroller.

Lagring

- beskrivning av lagringen av produkterna
- beskrivning av mottagningskontrollerna, om de inte redan beskrivits under anskaffning
- åtgärder för rengöring och sårhållning
- transport och sårndning av produkter.

Spårbarhet, det vill säga identifiering av produktpartier under alla faser av verksamheten

- beskrivning av produktens produktionskedja så att du kan spåra alla delar av/råvaror i produkten för hela din produktionskedja. Inom primårproduktionen spåras produkten ända till uppfödningen/odlingen, inklusive använt förökningsmaterial.

Förpackningspåskrifter och förpackande

- beskrivning av de märkningsmetoder som används enligt lagstiftningen
- beskrivning av metoder för rengöring och åtskiljande
- beskrivning av de åtgärder som vidtas för att säkerställa att konventionella produkter inte förpackas som ekologiska
- beskrivning av byte av förpackningsmaterial (hur du undviker att en konventionell produkt förpackas i ekologisk förpackning).

Produktflödesbokföring och annan bokföring

- beskrivning av hur aktören gör anteckningar om produktion, lager, rengöring:
 - produktionsbokföring
 - lagerbokföring
 - rengöringsbokföring
- beskrivning av hur aktören sammanställer produktbokföringen till en balanskalkyl (sammanställning och periodisering).

Handlingar, lagring av verifikat och dokument

- verifikat (köp- och försäljningshandlingar)
- följedokument, följebrev, följesedlar,
- certifikat
- ekoförsäkran

Bearbetning, konservering och annan hantering

- beskrivning av åtgärder för rengöring och särskållning under olika produktionsfaser
- beskrivning av hur kraven på sammansåttningen beaktas (förteckningar övå tillåtna ämnen, tillåtna konventionella aromer)
- beskrivning av hur aktören säkerståller att recepten är aktuella.

Åtgårder vid misstanke om felaktig produkt

- beskrivning av de åtgårder som aktören vidtar i händelse av misstanke om att en egen eller en anskaffad produkt inte är ekologisk: åtskiljande av produkten och produktionsavbrott, anmålan till kontrollen, utredningsåtgårder
- beskrivning av de åtgårder som aktören vidtar när det har säkerstållts att en egen eller anskaffad ekologisk produkt inte uppfyller kraven: åtskiljande av produkten, anmålan till kontrollen, eventuell tillbakadragning, meddelanden till köparna.

Import

- beskrivning av vem som är företagens kontaktperson för importen, vilka produkter som importeras och hur man har säkerstållt att produkterna är ekologiska
- även beskrivning av de lokaler som används för mottagning och lagring av importerade produkter och hur mottagningskontrollen (vilka dokument som kontrolleras) utförs av den förste mottagaren

- importuppgifter som utförs på entreprenad
- ankomstställen för produkter som importeras till gemenskapen och alla andra lokaler som importören har för avsikt att använda för lagring av importerade produkter innan de levereras till den första mottagaren (eventuella mellanlager, lossningsplatser ska vara kontrollerade på transportrutten).

Export

- beskrivning av köparna av de produkter du exporterar, spårbarhet (inre och yttre), destinationsländer, exportprodukter, volym.

2 Bokföringskrav för primärproduktionsenheter

Vid produktionsenheten för aktören in de produkter som produceras på gården i gårdens skiftesbokföring och lagerbokföring. I skiftesbokföringen räcker det med en skördeuppskattning. I lagerbokföringen antecknas också de produktionsinsatser och produkter som kommer till gården och lämnar gården samt de produktionsinsatser och produkter som används på gården.

Den uppdaterade bokföringen ska föras per enhet, inklusive en enhet som används i konventionell produktion.

Tolkning:

Gårdar som har enbart konventionell husdjursproduktion behöver inte lagerbokföra sådana produktionsinsatser och animaliska produkter som behövs vid animalieproduktionen (mineralfoder, kött, mjölk osv.) som inte innebär förväxlingsrisk med produkter som används i den ekologiska produktionen. Om risk för förväxling med ekologiska produkter föreligger (till exempel vid köp av fodersäd) ska man givetvis anteckna uppgifter om de anskaffade produkterna i lagerbokföringen.

Produktionsskedena för och volymerna av de viktigaste växtodlingsprodukterna i lager (till exempel 1 000 kg, 10 hektoliter, 50 stycken osv.) antecknas i kontrollrapporten i samband med kontrollen. Säkerställ att uppgifterna i lagerbokföringen säkert överensstämmer med produktmängderna i lager vid kontrolltidpunkten.

Uppskattningarna av volymerna kan senare preciseras och korrigeras, alltså avstämmas, i lagerbokföringen till exempel utifrån försäljningsredovisningen eller svinnet. Med svinn avses till exempel lagerförluster. De produktvolymerna som jordbrukarna själva uppger används som basinformation vid kontroll av de ekologiska produkternas spårbarhet, vilket görs genom bland annat korskontroller.

2.1 Lager- eller produktbokföring

En rekommendation är att göra anteckningarna inom sju dygn efter en händelse för att inte man ska glömma och för att hålla bokföringen aktuell.

Produktion

Jordbruksprodukter som har producerats på gården

- produktionssätt (ekologiskt, omställning, konventionellt)
- skörd av produkterna och total volym (till exempel kg eller m³) och kvalitet (till exempel korn, havre)
- eventuellt svinn.

Anskaffning

Produktionsinsatser och jordbruksprodukter som har anskaffats (köpta eller gratis erhållna)

till gården (såsom gödselmedel inklusive stallgödsel, jordförbättringsmedel, växtskyddsmedel samt utsäde och annat förökningsmaterial):

- mängd (till exempel kg eller m³) och kvalitet (till exempel utsädeskorn, foderhavre)
- produktionssätt (ekologiskt, omställning, konventionellt)
- produkternas försäljare
- produktleverantör (om annan än säljaren), t.ex. transportföretag
- leveransdatum
- resultatet av kontrollerna av överensstämmelse mellan märkningarna på mottagna ekologiska produkter och följedokumentet.

När ekologiska produkter tas emot är det viktigt att kontrollera att uppgifterna på förpackningarna och följedokumentet stämmer överens (aktör, produkt, eventuell partikod och tillsynsmyndighetens kodnummer).

Tolkning: I stället för i lagerbokföringen kan resultatet av kontrollen antecknas i följedokumentet eller ekoförsäkran och bestyrkas med datum och underskrift.

Försäljning, överlåtelse och användning

- Produktionsinsatser och jordbruksprodukter som har sålts eller överlåtits från gården: mängd (till exempel kg eller m³) och kvalitet (till exempel malkorn, foderhavre)
- produktionssätt (ekologiskt, omställning, konventionellt)
- användning, till exempel till utsäde eller foder
- produkternas mottagare
- produkternas köpare (om köparen inte är densamma som mottagaren)
- mottagare, dock inte till konsumenter i detaljhandel
- leveransdatum.

2.2 Balansen i lagerbokföringen

Med balansen i lagerbokföringen avses ett sammandrag som anger hur mycket förnödenheter och färdiga produkter som finns i lager vid en given tidpunkt. Balanserna beräknas åtminstone per skördeår eller per kalenderår. I samband med ekokontrollen ska produktbokföringen och de produktspecifika balansräkningarna vara tillgängliga för hela perioden sedan den föregående ekokontrollen. Balansräkningen ska korrigeras årligen före ekokontrollen. Korrigeringen ska beakta felbedömningar och svinn.

3 Transport och märkning av produkter under transport

Förpackningarna eller följedokumentet ska vara försedda med uppgifter om aktören, ägaren och säljaren, produktens namn och produktionssätt, tillsynsmyndighetens kodnummer och vid behov partikoden.

3.1. Huvudregeln för transporter

När ekologiska produkter transporteras till andra enheter av ett utomstående transportföretag ska produkterna i regel vara förpackade i slutna förpackningar. Förpackningen eller transporten är sluten när innehållet inte kan ersättas med en annan produkt utan att hantera eller bryta förseglingen.

Under transporten ska partiet eller förpackningen vara försedd med följande påskrifter:

- aktörens namn och adress samt, om annan än aktören, produktens ägares eller säljares namn och adress
- produktens namn och hänvisning till ekologisk produktionsmetod (produkt under omställning/ekologisk produkt).
- tillsynsmyndighetens kodnummer
- partikod som gör det möjligt att koppla partiet till bokföringen.

3.2 Transport av produkter oförseglade förpackningar eller behållare

Försegling av förpackningar, behållare eller fordon är inte nödvändig om

- transporten sker direkt mellan två aktörer som omfattas av tillsynen över ekologisk produktion och
- med produkterna följer ett dokument, [en ekoförsäkran](#), av vilket framgår ovan nämnda uppgifter (märkningar under transporten) och
- transporten finns inskriven i både avsändarens och mottagarens ekoplan
- båda aktörerna (avsändaren och mottagaren) ska föra bok över dessa transporter för att säkerställa produkternas spårbarhet.

Exempel på sådan transport är spannmålslaster samt transporter som utförs som insamling, såsom transport av djur från gården till slakteriet och transport av mjölk från gården till mejeriet.

3.3 Följedokument för transport

De uppgifter som krävs för transport och som nämns ovan kan också anges i följedokumentet, om dokumentet obestridligen kan kopplas till produktförpackningen, behållaren eller fordonet. I detta fall ska uppgifter om produkternas leverantör och/eller transportföretaget också antecknas i följedokumentet.

Uppgifter om primärproduktion kan också lämnas i en så kallad ekoförsäkran, mall finns [här](#). När det gäller djur ska djuret identifieras, exempelvis med hjälp av sitt öronmärke eller genom identifiering av djurpartiet (gäller bl.a köttfjäderfä och slaktsvin). Det ska vara möjligt att identifiera vilka djur som är ekologiska utifrån dokumenten. De individualiserade uppgifterna om djuren framgår av den ekoförsäkran i vilken aktören fastställer vilka ekologiska djur som lämnar gården. Därför ges anvisningar om att ekoförsäkran alltid ska utfärdas för djur som säljs som ekologiska.

3.4 Partikod på förpackningen eller i följedokumentet

Partikoden ska kunna kombineras med bokföringen av ekologiska produkter. Tillåtna partikoder är till exempel 1/2019, L125, LOT N3 eller Batch 1486-1. Partikoden kan ersättas med en märkning som hänför sig till livsmedlets hållbarhetstid (bäst före/sista förbrukningstidpunkt/sista förbrukningsdag), förutsatt att den åtminstone anger dagen och månaden uttryckligen i denna ordningsföljd.

3.5 Samtidig transport av ekologiska och konventionella produkter till en beredningsenhet

Ekologiska produkter och konventionella produkter kan samlas in och transporteras till beredningsenheterna samtidigt endast om man under insamlingen ser till att produkterna inte sammanblandas eller förväxlas. För att kunna bevisa och säkerställa produkternas särhållning ska aktören ha informationen om insamlingsdatum och klockslag, transportrutter samt mottagningsdatum och -klockslag tillgänglig för tillsynsmyndigheterna.

3.6 Mottagning av produkter efter transport

De partier av ekologiska produkter som tas emot ska kontrolleras när de anländer till aktörens lager eller verksamhetsställe. Vid mottagningskontrollen kontrolleras

- om förpackningens eller behållarens försegling är orörd
- om de uppgifter som krävs finns angivna antingen på etiketten eller i följedokumentet
- om produkten, märkningen (etiketten) och det eventuella följedokumentet överensstämmer med varandra, det vill säga om de obestridligen kan kopplas till varandra
- att uppgifterna på förpackningarna och i följedokumentet (aktörens och produktens namn, eventuell partikod, tillsynsmyndighetens kodnummer) stämmer överens.

Resultaten av kontrollerna ska antecknas, det vill säga aktören ska bokföra om märkningen på produkterna överensstämde med dokumentationen. Detta kan göras i till exempel transportdokumentet eller lagerboken.

Ifall det är oklart om den mottagna produkten är ekologisk får partiet inte användas, bearbetas eller förpackas förrän ovissheten har eliminerats. Om det inte är säkert att produkten är ekologisk måste den släppas ut på marknaden som en konventionellt producerad produkt.

Exempel. Ekologiska jordgubbar transporteras i öppna lådor till ett fryseri som omfattas av tillsynen över ekologisk produktion. I samma lastbil transporteras också konventionellt producerade jordgubbar. De ekologiska och de konventionellt producerade jordgubbarna kan identifieras genom märkningen på lådorna, och man kan förhindra att de förväxlas genom att kontrollera att den mängd som skickats iväg från den ekologiska gården motsvarar den mängd som emottagits till fryseriet. Förfarandet ska beskrivas i både den ekologiska gårdens och det ekologiska fryseriets ekoplan. Transportföretaget behöver inte omfattas av tillsynen över ekologisk produktion i egenskap av underleverantör. Exemplet är typiskt också för transport av djur och spannmål.

Exempel. Mottagningskontroll av förpackat ekologiskt utsäde. När det gäller mottagande av förseglade förpackningar, behållare eller fordon med ekologiska produkter eller produkter under omställning ska ekoodlaren kontrollera att förseglingen har gjorts på rätt sätt, att produktpartierna är märkta och att märkningen överensstämmer med uppgifterna i följedokumentet. Förpackat ekologiskt utsäde är ett exempel på förseglad transport. Innehållet i utsädesförpackningen kan inte ändras utan att öppna förpackningen, vilket gör det enkelt att kontrollera den förseglade förpackningen. Produkter som transporteras ska föras med märkningar av vilka framgår åtminstone 1 Mottagarens namn och adress, 2. Leverantörens eller säljarens namn och adress, 3. Produktens namn, 4. Tillsynsorganets kodnummer eller namn. Dessutom ska ekoodlaren anteckna resultaten av kontrollerna på det sätt som anges i den ekologiska planen (till exempel i följedokumentet) och förvara dem tillsammans med bokföringsverifikaten.

4 Lagring

Hela hanterings- och lagringskedjan för ekologiska produkter omfattas av tillsynen över ekologisk produktion. Lagringen av produkterna ska ordnas så att det alltid är möjligt att identifiera partier som producerats på olika sätt (ekologiskt, omställning, konventionellt).

4.1 Lagring på en ekologisk gård

Lagren ska skötas på ett sådant sätt att man kan identifiera produktpartierna och undvika att partierna sammanblandas med produkter eller ämnen som inte överensstämmer med reglerna för ekologisk produktion.

Ekologiska produkter och produkter under omställning ska alltid vara klart och tydligt identifierbara. När det också finns konventionella produkter eller produkter under omställning på gården måste de förvaras i separata lager eller tydligt markerade egna silor eller lager. Lokalerna ska tömmas och rengöras, och man ska säkerställa att rengöringen har varit effektiv innan produkterna förs till lagret. Rengöringen av lagerlokalerna ska bokföras.

En produktionsenhet får inte lagra andra produktionsinsatser eller -material än sådana som är godkända för användning inom ekologisk produktion. Veterinärmedicinska läkemedel ska förvaras under tillsyn och användningen av dem ska föras in i läkemedelsbokföringen.

4.2 Lagring av ekologiska produkter utanför den ekologiska produktionsenheten

Ansvar och sårhållningen av produkterna får allt större betydelse när ekologiska produkter hanteras utanför den ekologiska produktionsenheten. Ur ekotillsynens perspektiv har ekoodlaren eller någon annan ekoaktör alltid ansvaret för att villkoren för ekologisk produktion iakttas, även om det till exempel är granngården som torkar och lagrar spannmålen. Ansvar för hanteringen av produkterna måste därför alltid slås fast på förhand genom beskrivningar i ekoplanen och skriftliga avtal.

4.3 Frakttorkning eller lagring för någon annans räkning

Om en aktör som omfattas av tillsynen över ekologisk produktion på uppdrag lagrar produkter för någon annans räkning (till exempel ett marknadsföringsbolag eller en lantbrukshandel) på så sätt att äganderätten till produkterna har överförts från producenten till handeln, är det ägaren som ansvarar för tillsynen över lagren och produkterna.

Exempel: I torken på en ekologisk gård lagras spannmål som ägs av den lokala lantbrukshandeln. Lantbrukshandeln ansvarar för lagringen. Lagringsverksamheten kontrolleras som en del av kontrollen av lantbrukshandeln och kontrollören kan också ta

en titt på lagret i samband med kontrollen. Spannmålens ägare, det vill säga lantbrukshandeln, betalar eventuella avgifter för kontrollen.

4.4 Hyrning av lager, andra produktionsanläggningar och produktionsställen

Hyrda lokaler utanför gården (till exempel lager eller anläggningar för hantering av skörden) är en del av den ekologiska produktionsenheten, om de beskrivs i ekoplanen. När ett hyresavtal omfattar uppgifter för hantering av produkter som hyrestagaren lägger ut på hyresgivaren är det fråga om entreprenadverksamhet. Uppgifterna kan omfatta till exempel transport, mottagning, särskållning, rengöringsåtgärder, beredning, produktmärkning, lagring, sändning eller överlåttelse och annan hantering. Aktören ska beskriva denna verksamhet i ekoplanen.

Exempel 1. En ekologisk gård sköter själv torkningen och lagringen av spannmålen i granngårdens tork. Ekoodlaren ska ingå ett skriftligt hyresavtal med grannen och beskriva torknings- och lagringsverksamheten samt produkternas särskållning i sin ekoplan.

Exempel 2. En ekoodlare torkar och lagrar spannmål i lantmannagilletts tork, som hen är delägare i. Torken omfattas tack vare ekoodlaren av tillsynen över ekologisk produktion och odlaren ansvarar själv för att kraven på ekologisk produktion iakttas i torken. Hyresavtal behövs inte då ekoodlaren själv är delägare, innehavare eller medlem i lokalen. Ekoplanen ska dock innehålla en beskrivning av verksamheten och av åtgärder för särskållning.

Exempel 3. En ekoodlare gör mos av ekologiska rotfrukter i den lokala skolans lokaler och med skolans utrustning. Odlaren sköter själv alla steg i beredningen och lagrar produkterna i sina egna lokaler. Odlaren ansvarar för att kraven på ekologisk produktion iakttas. Verksamheten beskrivs i ekoplanen. Skolan behöver inte förbinda sig att iakttas kraven på ekologisk produktion eller omfattas av tillsynen över ekologisk produktion.

4.5 Lagring hos tillverkaren

I sin ekoplan beskriver tillverkaren de lokaler som används, inklusive lagret. Lagringsområdena ska skötas så att partierna kan identifieras fortlöpande och tydligt. Man ska säkerställa att ekologiska livsmedel inte sammanblandas eller förväxlas med konventionellt producerade produkter, eller med sådana ämnen som inte är tillåtna i ekologiska produkter. Rester av konventionellt producerade produkter eller ingredienser av dessa får inte i något skede hamna i ekologiska livsmedel.

När också konventionella produkter bereds vid en enhet ska det finnas separata eller tydligt märkta särskållade områden för lagring av de ekologiska livsmedlen. Alternativt ska ekologiska livsmedel och konventionellt producerade produkter lagras tidsmässigt åtskilda. Lokalerna ska också rengöras på lämpligt sätt och man ska säkerställa att rengöringen har

varit effektiv innan ekologiska livsmedel lagras. Rengöringen av lagerlokalerna ska bokföras.

4.6 Hantering av produkter i lager

Behandling av produkter efter skörden med andra medel än de som nämns för detta ändamål i verkställighetsförordningen bilaga II är förbjuden. Det är förbjudet att behandla produkterna med joniserande strålning.

4.7 Rengöring och desinfektion av lager

Enligt förordningen om ekologisk produktion får man i bearbetnings- och lagerlokaler för ekologiska produkter använda endast godkända rengörings- och desinfektionsmedel. Förteckningarna över godkända rengörings- och desinfektionsmedel inom olika produktionssektorer har offentliggjorts/offentliggörs i de olika bilagorna till genomförandeförordning (EU) 2021/1165. När det gäller animalieproduktion ska bilaga IV C tillämpas redan från och med 2022. För livsmedlens del kommer listan att tillämpas från och med 2024.

Kommissionen arbetar fortfarande med en förteckning över godkända rengörings- och desinfektionsmedel, och därför är det lämpligt att varje år kontrollera de tillåtna ämnena i de sektorsspecifika anvisningarna.

4.8 Lagerbokföring

Lagerbokföringen ska beskrivas i ekoplanen. Närmare anvisningar om detta finns i avsnitt 1 och 2 samt eventuellt ytterligare detaljer i de sektorsspecifika avsnitten.

5 Ekologisk verksamhet på entreprenad

En aktör, eller huvudman, som omfattas av tillsynen över ekologisk produktion, kan låta utföra ekologiska funktioner på entreprenad hos underleverantörer som inte omfattas av tillsynen över ekologisk produktion.

- Vid utläggning på entreprenad överför aktören (huvudmannen) genom avtal en del eller alla ekofunktioner på ett utomstående företag (underleverantör) som ska utföra dem.
- Huvudmannen ansvarar för all ekologisk verksamhet som utförs på entreprenad
 - huvudmannen meddelar tillsynsmyndigheten om arbetet på entreprenad
 - huvudmannen uppdaterar sin ekoplan med en förteckning över alla underleverantörer, beskrivningar av åtgärder som utförs på entreprenad, samt skriftliga förbindelser av underleverantörerna om att underleverantörens ekologiska verksamhet kan kontrolleras
 - huvudmannen ansvarar också för bokföringen vid underleverantörens verksamhetsställe
- I egenskap av självständig aktör behöver underleverantören inte omfattas av tillsynen över ekologisk produktion, om denne inte har ekologisk verksamhet för egen räkning.

När en aktör avtalar om att lägga ut jobb på entreprenad kräver hen inte ett ekologiskt certifikat som bevis på att underleverantören omfattas av tillsynen över ekologisk produktion. I stället ingår de ett avtal och underleverantören förbinder sig att iakttä villkoren för ekologisk produktion. Huvudmannen som omfattas av tillsynen över ekologisk produktion svarar då för all ekologisk verksamhet i underleverantörens lokaler och funktionerna kontrolleras som en del av ekokontrollen av huvudmannens verksamhet.

5.1 Kontroll av underleverantörer

Trots att underleverantörerna inte omfattas av tillsynen över ekologisk produktion måste de entreprenader som de utför för huvudmannen kunna kontrolleras. När huvudmannen anmäler sig till kontrollen, eller när nya underleverantörer anlitas eller gamla byts ut, ska huvudmannen ge tillsynsmyndigheten uppgifter om vilka underleverantörer som anlitas och vilka ekologiska funktioner som lagts ut på dem genom att beskriva detta i ekoplanen.

Det är skäl att hålla uppgifterna uppdaterade. Om det i samband med tillsynen över ekologisk produktion framkommer att huvudmannens alla funktioner inte har kunnat kontrolleras, kan tillsynsmyndigheten besluta om marknadsföringsförbud för sådana produkter som inte bevisligen uppfyller kraven för ekologisk produktion, då tillsynsobjektet inte har kontrollerats.

5.2 Uppgifter om entreprenader som ska ingå i ekoplanen

Huvudmannen ska inkludera uppgifter om underleverantörerna i sin ekoplan. Även eventuella ändringar i underleverantörernas verksamhet ska uppdateras i huvudmannens ekoplan.

Beträffande entreprenader ska huvudmannens ekoplan innehålla samma uppgifter som tidigare: vilka underleverantörerna är, vilka ekologiska funktioner de sköter för huvudmannens räkning och vilka tillsynsmyndigheter eller -organ som kontrollerar dessa funktioner. Huvudregeln är att huvudmannen svarar för all ekologisk verksamhet som underleverantören sköter. Om huvudmannen till någon del har överfört ansvaret för verksamheten på underleverantören ska hen beskriva detta i ekoplanen och be tillsynsmyndigheten bekräfta att kontrollen av verksamheten fortfarande kan utföras som ett underleverantörsförfarande. Andra beskrivningar av underleverantörens verksamhet kan finnas i antingen huvudmannens eller underleverantörens ekoplan. En närmare beskrivning av hur man utarbetar en ekoplan i fråga om entreprenad finns i avsnitt 1.

Huvudmannen ska begära att underleverantören ingår en skriftlig förbindelse om kontrollen av funktionerna i den ekologiska produktionen i underleverantörens lokaler – även i de fall då underleverantören redan omfattas av kontrollen som självständig aktör. Huvudmannen fogar förbindelsen till sin egen ekoplan. Om kontrollen vid huvudmannens och underleverantörens verksamhetsställen utförs av olika tillsynsmyndigheter eller -organ, ska huvudmannen i sin ekoplan dessutom inkludera en förbindelse för sin egen del och för underleverantören om att tillsynsmyndigheterna eller-organen sinsemellan kan utbyta information om resultaten av kontrollerna.

5.3 Bokföring av entreprenader

För att säkerställa spårbarheten ska bokföring över produktflödena utarbetas på enhetsnivå i alla led av produktionen, beredningen och distributionen som hör till den ekologiska verksamheten. Underleverantörens verksamhetsställe betraktas som huvudmannens separata produktions- eller beredningsenhet. Det innebär att bokföringen för entreprenaden ska utarbetas så att produkter som anländer till och lämnar enheten kan spåras per leverantörer, säljare, mottagare och köpare. Även om underleverantören gör upp bokföringen har huvudmannen ansvaret för att verifiera att bokföringen är tillräcklig för att garantera spårbarheten.

5.4 Kontroll av entreprenadverksamhet

De funktioner som sköts på entreprenad ska kontrolleras som en del av kontrollen av huvudmannen. Vid underleverantörens verksamhetsställe går man igenom de ekologiska funktioner som huvudmannen gett underleverantören i uppdrag att utföra, för att utreda om de uppfyller kraven på ekologiska produkter. Underleverantören och kontrollören kommer tillsammans överens om besök för att kontrollera entreprenadarbetet. Om underleverantören har flera huvudmän som omfattas av tillsynen över ekologisk produktion kontrolleras alla funktioner om möjligt vid samma kontrollbesök. Underleverantören bekräftar rapporten som representant för sin huvudman.

Huvudmannen kan om så önskas delta i kontrollen hos underleveransföretaget. Då kontrolleras endast de funktioner hos underleverantören som hör till ifrågavarande huvudman. Inget separat beslut fattas utgående från kontrollen. Resultatet av kontrollen beaktas då beslut fattas om kontrollen av huvudmannens produktion.

En kopia av rapporten om kontrollen av underleverantören sänds vid behov till huvudmannen med tanke på planering av eventuella korrigerande åtgärder. Om brister eller regelstridigheter upptäcks i verksamheten åläggs huvudmannen krav på att vidta korrigerande åtgärder.

Exempel

En jordbrukare låter slakta ekologiskt producerade djur i ett icke certifierat slakteri i fastlandet. Slakteriet är att betrakta som entreprenadverksamhet utomlands. Jordbrukaren ska då anmäla sin verksamhet till den behöriga tillsynsmyndigheten i den aktuella regionen på fastlandet och ser till att slakteriet kontrolleras. I sin ekoplan uppger den åländska jordbrukaren underleverantörens, slakteriets, kontaktuppgifter och den tillsynsmyndighet/det tillsynsorgan som utövar tillsyn över beredningsverksamheten hos underleverantören, slakteriet. Dessutom ger den åländska jordbrukaren för sin egen och underleverantörens del sitt samtycke till att Landskapsregeringen och den myndighet/det organ som utövar tillsyn över entreprenadarbetet i fastlandet (eller det andra medlemslandet) kan utbyta information om kontrollen mellan sig.

En ekoodlare gör mos av ekologiska rotfrukter i den lokala skolans lokaler och med skolans utrustning. Odlaren sköter själv alla steg i beredningen och lagrar produkterna i sina egna lokaler. Det handlar inte om entreprenad eller fraktarbete, eftersom odlaren själv bereder produkterna. Odlaren ansvarar för att kraven på ekologisk produktion iakttas. Verksamheten beskrivs i ekoplanen. Skolan behöver inte förbinda sig att iakttas kraven på ekologisk produktion eller omfattas av tillsynen över ekologisk produktion.

Ett lagringsföretag lagrar ekologiska produkter för ett företag i livsmedelsbranschen. Livsmedelsföretaget är huvudman och måste omfattas av tillsynen över ekologisk produktion och anmäla till myndigheten att lagringen sker på entreprenad. Lagringsföretaget är underleverantör och kontrollen av lagringen ingår i livsmedelsföretagets verksamhet. Lagringsföretaget omfattas inte av tillsynen, men har gett sitt samtycke till att verksamheten kan kontrolleras som en del av huvudmannens verksamhet.

Ett företag inom ekologiska livsmedel importerar ekologiska produkter från länder utanför EU. Som representant för importen anlitar importören ett speditorsföretag. Speditorsföretaget behöver inte omfattas av tillsynen över ekologisk produktion, men har gett sitt samtycke till att verksamheten kan kontrolleras som en del av huvudmannens verksamhet. Importören beskriver importverksamheten som underleverantören sköter i sin ekoplan.

6 Märkningar

- Andelen ekologiskt producerade råvaror av jordbruksursprung är avgörande för hur hänvisningar till ekologisk produktion får göras i förpackningspåskrifter, reklam och handelsdokument. Det är dock endast certifierad ekoproduktion som får marknadsföras med ekohänvisningar.
- I samband med ekohänvisningar ska man alltid ange koden för den tillsynsmyndighet som har kontrollerat den senaste produktions- eller beredningsåtgärden.
- På färdigförpackade ekologiska livsmedel ska EU:s ekologotyp (lövet), tillsynsmyndighetens kod och produktionsplats anges.
- I ingrediensförteckningen ska det anges vilka ingredienser som är ekologiska.

6.1 Allmänt om användning av uttryck som hänvisar till ekologisk produktion

Ekologistiftningen och reglerna om märkning tillämpas på följande produkter av jordbruksursprung:

- levande eller obearbetade jordbruksprodukter (inkl. obearbetade ekologiska livsmedel)
- bearbetade jordbruksprodukter som används som livsmedel (bearbetade ekologiska livsmedel)
- foder
- växtförökningsmaterial och frön
- produkter som avses i bilaga 1 till ekoförordningen (bla jäst som används som livsmedel eller foder, mate, sockermajs, bivax, okardad ull, oberedda hudar).

Ovannämnda produkter anses ha uttryck som hänvisar till ekologiskt produktionssätt, om produktens förpackningspåskrifter, reklam och/eller handelsdokument beskriver produkten och/eller dess ingredienser med sådana uttryck som låter köparen förstå att produkten och/eller dess ingredienser har producerats enligt villkoren för ekologisk produktion. Det är frivilligt att använda märkningar som hänvisar till ekologisk produktion. Lagstiftningen ålägger alltså inte aktören att marknadsföra ekologiska produkter eller de ekologiska ingredienser som de innehåller med ekologiska märkningar, utan de kan enligt aktörens val också marknadsföras som konventionella.

Aktören har vid anslutningen till kontrollsystemet förbundit sig att följa kraven för ekologisk produktion och har rätt att använda märkningar som hänvisar till ekologisk produktion. Efter omställningsperioden får aktören marknadsföra sina ekologiskt odlade produkter med försäljningsargument och märkningar som hänvisar till ekologisk jordbruksproduktion, även om årets kontrollbeslut ännu inte har fattats och/eller beslutet ännu inte har inkommit. Aktören ansvarar för att de produkter som hen överlåter under alla förhållanden uppfyller de krav som ställs på ekologisk produktion.

För att garantera konsumentskyddet och rättvis konkurrens är ekouttryck som hänvisar till ekologisk produktion, såsom:

- luonnonmukainen, ekologisk, биологичсен, ecológico, biológico, ekologické, biologické, økologisk, ökologisch, biologisch, mahe, ökoloogiline, βιολογικό, organic, biologique, orgánach, biologico, biológisks, ekológisks, ekologiškas, biologesch, ökológiai, organiku, biologisch, ekologiczne, biológico, ecologic, ekologické, biologické och ekološki.

skyddade i hela Europeiska unionen oberoende av språk och får inte användas i andra produkter än ekologiska produkter. Skyddet gäller även avledningar och förkortningar av uttrycken, såsom luomu, bio, org eller eko, oberoende av om de används fristående eller i olika kombinationer.

Märk att all märkning i samband med livsmedel, både i marknadsföring och i påskrifter, omfattas av reglerna och de får inte vara vilseledande. Exempel på sådana situationer: brödet är förpackat i en "ekologisk påse" eller "mera ekologisk förpackning". I synnerhet är det skäl att vara uppmärksam på den svenska översättningen av finska uttryck på livsmedelsförpackningar som på svenska kommer att innehålla ordet ekologisk.

6.1.1 Hänvisningar till ekologisk produktion på produkter utanför tillämpningsområdet

Uttryck som hänvisar till ekologisk produktion samt avledningar och förkortningar av dem används också på produkter som inte är jordbruksprodukter (obearbetade eller bearbetade till livsmedel) eller som inte har ett uppenbart samband med ett ekologiskt produktions sätt. Eftersom dessa produkter inte omfattas av den ekologiska lagstiftningen tillämpas inte heller den ekologiska lagstiftningen på dem. Exempel på sådana produkter och uttryck som används om dem är ekologisk bil, ekologiskt levnadssätt, ekologi, ekosystem, ekologiska kläder och ekologisk kosmetik.

6.1.2 Det är förbjudet att använda vilseledande uttryck

På konventionella produkters etiketter, reklam och varumärken får inte finnas uttryck eller metoder som kan vilseleda konsumenten eller användaren genom att felaktigt ge intrycket att produkten eller någon av dess beståndsdelar härrör från ekologisk produktion.

Ibland syns ordet "naturlig" i förpackningspåskriften på vissa produkter. Märkningen hänvisar till naturligt ursprung och har inget att göra med ekologisk produktion. Konsumenten bör därför vara uppmärksam när hen läser förpackningspåskrifter. Endast uttrycket "ekologiskt" eller avledningar av detta och tillsynsmyndighetens kodnummer, som anges i förpackningspåskriften, utgör en garanti för kontrollerad ekologisk produktion.

6.1.3 Varumärken

Varumärken får ha märkningar som hänvisar till ekologisk produktion endast om det handlar om ett ekologiskt livsmedel. I förpackningspåskrifter, reklammaterial eller handelsdokument för konventionellt producerade livsmedel eller kosttillskott får man sedan 1.7.2006 inte använda uttrycken bio-, eko-, luomu- eller andra motsvarande uttryck i produktens eller aktörens varumärke, om uttrycket ger köparen uppfattningen att produkten är ekologiskt producerad. Om aktören vill använda dessa uttryck måste produkterna ändras så att de uppfyller kraven på ekologiskt producerade livsmedel.

6.2 Förpackningspåskrifter

I den här handledningen görs en genomgång av de speciella krav som ställs på förpackningspåskrifterna på ekologiska livsmedel då det gäller varubeteckning, ingrediensförteckning och obligatoriska samt valbara märkningar med ekologiska förtecken.

Andelen ekologiska råvaror av jordbruksursprung av produktens alla ingredienser av jordbruksursprung avgör hur man får hänvisa till en ekologisk produktionsmetod i förpackningspåskrifterna.

6.2.1 Varubeteckning för obearbetade ekologiska livsmedel

I **varubeteckningen** för obearbetade ekologiska livsmedel får uttryck som hänvisar till ekologisk produktion användas endast om produktens alla ingredienser har producerats i enlighet med ekologistiftningen. Produkten får då alltså inte heller innehålla t.ex. vatten, salt, tillsatser eller andra ingredienser som inte är av jordbruksursprung.

Exempel på varubeteckningar för obearbetade ekologiska livsmedel:

- Ekomjolk
- Biodynamiskt odlade morötter
- Ekotomater
- Biohavre
- Ekologiska lingon.

6.2.2 Varubeteckning för bearbetade ekologiska livsmedel

För bearbetade ekologiska livsmedel får uttryck som hänvisar till ekologisk produktion användas i varubeteckningen, om produkten uppfyller kraven på sammansättning. Läs mera om kraven i anvisningen Åländska villkor för ekologisk certifiering av livsmedelsproduktion.

Exempel på varubeteckningar för bearbetade ekologiska livsmedel:

- Havrebröd – bakat av ekohavre- och ekovetemjöl
- Havrebröd – ekologiskt producerat
- Ekohavrebröd

- Ekologisk lingonsaft.

6.2.3 Begränsningar och förbud gällande varubeteckningen

Konventionella produkter som innehåller ekologiska ingredienser mindre än 95 % av vikten på de ingredienser som har jordbruksursprung får inte ha hänvisning till ekologiskt produktionssätt i produkternas varubeteckning, eftersom produkterna inte är ekologiska livsmedel.

6.2.4 Ekouttryck i obearbetade ekologiska livsmedels ingrediensförteckning

I förpackningspåskrifterna för obearbetade ekologiska livsmedel behöver ingredienserna inte anges, om produkten består av en enda ingrediens och livsmedlets namn är detsamma som ingrediensens namn eller om namnet tydligt anger ingrediensens art.

6.2.5 Ekouttryck i bearbetade ekologiska livsmedels ingrediensförteckning

I förteckningen över ingredienser för bearbetade ekologiska livsmedel ska det stå vilka av ingredienserna som är ekologiskt producerade. Eftersom minst 95 % av produktens ingredienser av jordbruksursprung är ekologiskt producerade behöver den totala procentandelen av ekologiskt framställda ingredienser inte anges.

6.2.6 Konventionella livsmedel som innehåller ekologiska ingredienser

Ekologistiftningen gör det möjligt att ange även mindre mängder ekologiska ingredienser i förteckningen över ingredienser. Sådana produkter kan vara produkter från jakt på vilda djur och fiske samt andra konventionella produkter som innehåller ekologiska ingredienser.

I förteckningen över ingredienser för konventionella produkter som innehåller ekologiska ingredienser kan man enligt eget val ange vilka av ingredienserna som är ekologiskt producerade. Då ska den totala procentandelen ekologiskt producerade ingredienser av den totala mängden ingredienser av jordbruksursprung anges i produktens förpackningspåskrifter. Procentandelen får inte till färg, storlek eller bokstavstyp skilja sig från de övriga ingredienserna i förteckningen över ingredienser.

Uttryck som hänvisar till ekologiskt produktionssätt får inte kombineras med ingredienser som kommer från jakt på vilda djur eller fiske såsom t.ex. "ekologisk vitsvanshjort", eftersom dessa ingredienser inte anses vara av ekologisk produktion. Hänvisningar till ekologisk produktion kan alltså användas endast om andra ingredienser av jordbruksursprung i produkten, vilka alla ska vara ekologiskt producerade.

Läs mera om märkning av icke-ekologiska livsmedel under punkt 6.5.

6.3 Obligatoriska märkningar i samband med uttryck om ekologisk produktion

6.3.1 Kontrollmyndighetens kodnummer

Ekologiska produkters följedokument och förpackningspåskrifter ska innehålla tillsynsmyndighetens kodnummer. De övriga märkningarna på följedokument och under transporten beskrivs i avsnitt 3.

Då ekouttryck används på ekologiska livsmedelsförpackningar eller i följedokumenterna ska märkningarna också **alltid** innehålla kodnumret för den kontrollmyndighet eller det kontrollorgan som ansvarar för kontrollerna av den aktuella aktören, som har utfört den senaste produktions- eller framställningsåtgärden. Då det gäller förpackningspåskrifter för multinationella produkter ska det noteras att man i förpackningspåskrifterna kan ange numret endast för en kontrollmyndighet eller ett kontrollorgan, som ansvarar för kontrollen av den senaste framställningsåtgärden för den aktuella produkten eller produktionspartiet.

Alla förpackningar för ekologiska livsmedel som har producerats eller framställts i Finland måste vara försedda med kodnumret för den myndighet som har tillsyn över aktören.

De finländska tillsynsmyndigheternas kodnummer är:

- NTM-centralen i Nyland: FI-EKO-101
- NTM-centralen i Egentliga Finland: FI-EKO-102
- NTM-centralen i Satakunta: FI-EKO-103
- NTM-centralen i Tavastland: FI-EKO-104
- NTM-centralen i Birkaland: FI-EKO-105
- NTM-centralen i Sydöstra Finland: FI-EKO-106
- NTM-centralen i Södra Savolax: FI-EKO-107
- NTM-centralen i Norra Savolax: FI-EKO-108
- NTM-centralen i Norra Karelen: FI-EKO-109
- NTM-centralen i Mellersta Finland: FI-EKO-110
- NTM-centralen i Södra Österbotten: FI-EKO-111
- NTM-centralen i Österbotten: FI-EKO-112
- NTM-centralen i Norra Österbotten: FI-EKO-113
- NTM-centralen i Kajanalands län: FI-EKO-114
- NTM-centralen i Lappland: FI-EKO-115
- Livsmedelsverket: FI-EKO-201
- Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården Valvira: FI-EKO-301
- Ålands Landskapsregering: FI-EKO-401.

Namnen på och kodnumren för alla myndigheter och kontrollorgan som ansvarar för den ekologiska kontrollen i medlemsstaterna finns bl.a. på EU-kommissionens webbplats https://ec.europa.eu/agriculture/ofis_public/actor_cbeu/ctrl.cfm?targetUrl=home.

När en ekoaktör har använt en **underleverantör** vid beredningen, förpackningen eller märkningen beror kodnumret för tillsynsmyndigheten som ska anges i förpackningspåskriften på vilket som var den sista åtgärden (förpackning eller märkning). Om det är underleverantören som försluter förpackningen med färdiga ekomärkningar ska kodnumret för tillsynsmyndigheten som kontrollerar underleverantörens anges i förpackningspåskriften. Om huvudmannen som sista åtgärd i produktionskedjan fäster en etikett med ekomärkningar på en färdigt förpackad produkt ska kodnumret för tillsynsmyndigheten som kontrollerar huvudmannen anges i förpackningspåskriften.

Exempel på situationer där man ska använda kodnumret för tillsynsmyndigheten som kontrollerar underleverantören:

- när man på entreprenad förpackar ekologiska produkter i förpackningar med färdiga ekomärkningar och underleverantören försluter förpackningarna
- när en kvarn på entreprenad malar ekologiskt spannmål för en odlares räkning och förpackar mjölet i förpackningar med ekomärkningar samt försluter förpackningarna
- när ett slakteri på entreprenad slaktar ekologiska djur för en odlares räkning och förpackar köttet i förpackningar med ekomärkningar samt försluter förpackningarna.

6.4 Obligatoriska märkningar på konsumentförpackningar

På färdigförpackade ekologiska livsmedel som bereds inom Europeiska unionen ska det utöver tillsynsmyndighetens kodnummer även finnas Europeiska unionens ekomärke och produktionsområdet för råvaror av jordbruksursprung (bild).

De obligatoriska märkningarna ska placeras i samma synfält i förpackningspåskriften. I närheten av EU:s ekomärke ska tillsynsmyndighetens kodnummer anges och strax under detta ett omnämmande om var produktens råvaror av jordbruksursprung har producerats.

FI-EKO-201
EU-jordbruk

Bild av Europeiska unionens ekomärke och tillsynsmyndighetens kodnummer samt anteckning om produktionsområdet för råvaror av jordbruksursprung.

6.4.1 EU:s ekomärke

Ekomärkets grundmodell är ett vitt löv på grön bakgrund. Denna modell ska alltid användas då det är möjligt, men det är ändå tillåtet att använda en svartvit eller enfärgad

version. EU:s ekomärke kan användas i olika skalor. Märket får ändå inte vara mindre än 13,5 mm × 9 mm. Ett undantag utgör mycket små förpackningar. Den minsta tillåtna storleken är 9 mm × 6 mm. I samband med EU:s ekomärke får man använda andra textelement eller andra ekomärken, under förutsättning att de inte modifierar eller ändrar karaktären på EU:s ekomärke.

EU:s ekomärke kan också användas på andra än färdigförpackade ekologiska produkter som producerats inom EU och på produkter som importerats från tredje länder

Användningen av EU:s ekomärke är begränsad till ekologiska livsmedel och den får användas för märkning och presentation av, samt reklam för sådana produkter. Då bör märket klart och tydligt hänvisa till ifrågavarande livsmedel, och får inte vara lösryckt, t.ex. på sidans fot.

EU:s ekomärke får inte användas på produkter från produktion i omställning eller konventionella produkter som innehåller ekologiska ingredienser.

Utförligare villkor och anvisningar för användningen av EU:s ekomärke finns i ekoförordningens bilaga V. Mer information finns på EU-kommissionens webbplats: https://agriculture.ec.europa.eu/farming/organic-farming/organic-logo_sv.

Handledningen för användning och reglerna för det grafiska utförandet av ekomärket hittas också via en länk på samma sida.

6.4.2 Produktionsområdet för råvaror av jordbruksursprung

I samband med EU:s ekomärke ska det alltid anges var produktens råvaror av jordbruksursprung har producerats.

Uttryck som kan användas:

- "EU-jordbruk", om jordbruksråvaran har producerats i unionen,
- "Icke-EU-jordbruk", om jordbruksråvaran har producerats i tredjeländer,
- "EU/icke-EU-jordbruk"
- "Finskt jordbruk"
- "Åländskt jordbruk".

På finska används uttrycken EU:n maataloudesta, Muusta kuin EU:n maataloudesta, EU:n ja muusta kuin EU:n maataloudesta, Suomen maataloudesta. Motsvarande uttryck på engelska är EU Agriculture, Non-EU Agriculture och EU/non-EU Agriculture, 'Finland Agriculture'.

Orden "EU" och "icke-EU" får ersättas eller kompletteras med ett landsnamn eller med ett landsnamn och regionsnamn, om alla de jordbruksråvaror som produkten består av har producerats i det landet och, i tillämpliga fall, i den regionen. I dessa fall behöver

ingredienser i små viktmängder inte anges, förutsatt att den totala mängden icke angivna ingredienser inte överstiger fem procent av den totala viktmängden för jordbruksråvaror.

Märkningen ska vara gjord på ett av EU:s officiella språk, helst på svenska.

6.5 Förpackningspåskrifter som syftar på ekologisk produktion för konventionella produkter som innehåller ekologiska ingredienser

Ett icke-ekologiskt livsmedel som innehåller ingredienser från ekologiskt jordbruk, kan under strikta villkor bära hänvisningar till ekologisk produktion i ingrediensförteckningen, men kan inte bära EU:s ekomärke. Om man hänvisar till ekologisk produktion skall man alltid också ange tillsynsmyndighetens kodnummer.

6.5.1 Produkter från jakt på vilda djur och fiske

För bearbetade livsmedel från jakt på vilda djur och fiske får hänvisningar till ekologisk produktion användas i samma visuella fält som varubeteckningen, om produkten annars uppfyller kraven på sammansättning för ekologiska livsmedel. Hänvisningarna presenteras då i samband med produktens ekologiska ingredienser.

Uttryck som hänvisar till ekologiskt produktionssätt får inte kombineras med ingredienser som kommer från jakt på vilda djur eller fiske, såsom "ekologisk vitsvanshjort", eftersom dessa ingredienser inte anses vara av ekologisk produktion. Exempel på varubeteckningar för produkter från jakt på vilda djur och fiske:

- Vitsvanshjort i ekologisk örtmarinad
- Siklöja i ekologisk rypsolja.

Beredning, import och distribution av dessa livsmedel är verksamhet som måste anmälas till tillsynsmyndigheten för ekokontroll, det vill säga Landskapsregeringen. Verksamheten övervakas på samma sätt som beredningen, importen och distributionen av ekologiska livsmedel.

6.5.2 Icke-ekologiska produkter som innehåller ekologiska ingredienser

Livsmedel där mindre än 95 procent av vikten på de ingredienser som har jordbruksursprung är ekologiskt producerade betraktas som icke-ekologiska eller konventionella produkter. I dessa fall får hänvisningar till ekologisk produktion göras endast i ingrediensförteckningen. Hänvisningar till ekologisk produktion får inte finnas i varubeteckningen eller i marknadsförarens namn.

Beredning, import och distribution av dessa livsmedel är verksamhet som måste anmälas till tillsynsmyndigheten för ekokontroll, det vill säga Landskapsregeringen. Verksamheten

övervakas på samma sätt som beredningen, importen och distributionen av ekologiska livsmedel.

Om man vill nämna att ingredienserna är ekologiska i ett livsmedels ingrediensförteckning måste livsmedlet till övriga delar uppfylla de krav på sammansättning som ställs på ekologiska livsmedel. Läs mer om beredning av livsmedel i anvisningen "Beredning av ekologiska livsmedel".

De viktigaste kraven på sammansättningen i livsmedel som avses i detta avsnitt är följande:

- endast sådana tillsatssämnen som är tillåtna i ekologisk produktion används
- genmodifierade ingredienser (GMO) och bestrålning är förbjudna
- samma ingrediens används inte både som ekologisk och konventionell.

Eftersom andelen ekologiskt producerade jordbruksråvaror i konventionella livsmedel som innehåller ekologiska ingredienser inte är reglerat måste andelen ekologiska ingredienser anges i förpackningspåskriften. Detta kan anges till exempel på följande sätt: "den totala procentandelen ekoingredienser av den totala mängden ingredienser av jordbruksursprung är x %".

Beredningen av produkten övervakas på samma sätt som ekologiska produkter och därför bör tillsynsmyndighetens kodnummer anges även på dessa förpackningar.

Sammanfattning: I förpackningspåskrifter på konventionella livsmedel som innehåller ekologiska ingredienser ska anges

- ekologiska ingredienser får nämnas i ingrediensförteckningen, men då ska också de ekologiskt producerade råvarornas procentuella andel av alla råvaror av jordbruksursprung anges.
- kodnumret för tillsynsmyndigheten för ekokontroll.

får inte anges

- ordet ekologisk eller ekologiskt producerad i produktens varubeteckning eller i marknadsförarens namn
- EU:s ekomärke och uppgift om produktionsplatsen.

6.5.3 Växtprodukter från produktion under omställning

Produkter från produktion under omställning får inte marknadsföras som ekologiska och produkterna får inte vara märkta med EU:s ekomärke. Under omställningsperioden till ekologisk produktion får uttrycket "produkt under omställning till ekologiskt jordbruk" användas, om följande krav uppfylls:

- omställningsperioden har pågått minst 12 månader före skörden
- det använda uttrycket är inte till färg, textstorlek eller bokstavstyp mera uppseendeväckande än produktens varubeteckning

- alla bokstäver i uttrycket ska vara lika stora, till exempel orden "ekologiskt jordbruk" får inte framhävas med en större bokstavsstorlek
- produkten innehåller endast en vegetabilisk ingrediens av jordbruksursprung och
- till uttrycket har fogats tillsynsmyndighetens eller -organets kodnummer.

Produkter av animaliskt ursprung får inte marknadsföras som produkter under omställning.

6.6 Valfria märkningar

Solmärket eller märket Luomu - kontrollerad ekoproduktion

Rätt att använda solmärket ska ansökas hos Livsmedelsverket. Man kan läsa mer [här](#)

Privata logon och märken

Nyckelpigemärket är registrerat av Luomuliitto ry/Förbundet för ekologisk odling rf. Rätt att använda märket ansöks av förbundet. Rätt att använda märkena **Demeter** och **Biodyn** ansöks av Biodynamiska föreningen.

KRAV-märkningen kan göras för livsmedel som importeras till Sverige, de måste då först uppfylla EU:s eko-regler, och sedan också KRAVs tilläggsregler. Landskapsregeringen och KRAVs-certifieringsorgan samarbetar kring detta. Tag kontakt om detta är av intresse.

Obs! För att använda organisationernas ekomärken krävs att aktören hör till myndigheternas kontrollsystem och att verksamheten uppfyller kraven i ekobestämmelserna.

6.7 Sammanfattning av hänvisningar till ekologisk produktion i förpackningspåskrifter

På ekologiska livsmedel får hänvisningar till ekologisk produktion användas i varubeteckningen (exempelvis ekologisk mjölk, ekologiskt havrebröd). I ingrediensförteckningen ska dessutom anges vilka ingredienser som är ekologiska. Obearbetade livsmedel (exempelvis ren mjölk utan tillsatser) kräver ingen ingrediensförteckning, så i sådana fall finns inte heller detta krav. Om ett ekologiskt livsmedel är färdigförpackat ska förpackningen utöver vad som ovan nämnts också ha EU:s

ekomärke och i samma visuella fält tillsynsmyndighetens kodnummer (exempelvis FI-EKO-201). Strax under ska produktionsplatsen för jordbruksråvarorna anges (exempelvis Suomen maataloudesta/Finskt jordbruk).

Konventionella livsmedel som innehåller ekologiska ingredienser får inte ha hänvisningar till ekologisk produktion i varubeteckningen. På sådana produkter ska märkningen av ekologiska produkter göras i ingrediensförteckningen separat vid respektive råvara. Dessutom ska produktens förpackningspåskrift innehålla uppgifter om den totala procentandelen ekologiskt producerade ingredienser av den totala mängden ingredienser av jordbruksursprung. I förpackningspåskrifterna på ett konventionellt livsmedel som innehåller ekologiska ingredienser får man inte heller använda EU:s ekomärke, men påskrifterna ska innehålla tillsynsmyndighetens kod. På sådana produkter är det frivilligt att ange produktionsplatsen.

Färdigförpackade livsmedel som marknadsförs som ekologiska och **som importerats från tredjeländer** och motsvarar EU-bestämmelserna måste vara försedda med koden för tredjeländets tillsynsmyndighet. Det är inte obligatoriskt att använda EU:s ekomärke på dessa produkter, men om märket används måste tillsynsmyndighetens kod och uppgifter om produktionsplatsen för jordbruksråvarorna anges i anslutning till märket.

När en ekoaktör har använt en **underleverantör** vid beredningen, förpackningen eller märkningen beror kodnumret för tillsynsmyndigheten som ska anges i förpackningspåskriften på vilket som var den sista åtgärden (förpackning eller märkning). Om det är underleverantören som försluter förpackningen med färdiga ekomärkningar ska kodnumret för tillsynsmyndigheten som kontrollerar underleverantörens anges i förpackningspåskriften. Om huvudmannen som sista åtgärd i produktionskedjan fäster en etikett med ekomärkningar på en färdigt förpackad produkt ska kodnumret för tillsynsmyndigheten som kontrollerar huvudmannen anges i förpackningspåskriften.

Exempel på situationer där man ska använda kodnumret för tillsynsmyndigheten som kontrollerar underleverantören:

- när man på entreprenad förpackar ekologiska produkter i förpackningar med färdiga ekomärkningar och underleverantören försluter förpackningarna
- när en kvarn på entreprenad maler ekologiskt spannmål för en odlares räkning och förpackar mjölet i förpackningar med ekomärkningar samt försluter förpackningarna
- när ett slakteri på entreprenad slaktar ekologiska djur för en odlares räkning och förpackar köttet i förpackningar med ekomärkningar samt försluter förpackningarna.